

Nr 47.

Ankom till riksdagens kansli den 19 maj 1922 kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning av fullmäktiges i riksgäldskontoret framställning om extra gottgörelse åt tillförordnade förste revisorn T. Borell.

I en till bankoutskottet avlåten, den 20 april 1922 dagtecknad skrivelse hava fullmäktige i riksgäldskontoret anfört följande:

»Då fullmäktige under hösten 1918 beslöto att emittera ett i 2 miljoner obligationer fördelat premieobligationslån å 100 miljoner kronor, var det givetvis av största vikt att få försäljningen av lånet anordnad på lämpligaste sätt. På grund av bristande erfarenhet inom riksgäldskontoret med utgivande av sådana lån hade fullmäktige till en början för avsikt att för ändamålet anlita en känd expert på området. Den ersättning, 15,000 kronor för varje år under lånets löpetid, som denne begärde för sitt biträde, funno emellertid fullmäktige för hög, och anmodade fullmäktige i stället bankofullmäktigen R. Norberg att med biträde av en tjänsteman i riksbanken omhändera försäljningen, vilken skulle äga rum medelst å postanstalter, bankkontor o. s. v. utlagda teckningslistor. Berörda försäljningsuppdrag omfattade tiden 14 oktober—21 december 1918, då försäljningen tills vidare avbröts, sedan obligationer å sammanlagt nominellt omkring 45 miljoner kronor blivit försålda. Såsom ersättning för uppdraget uppbar bankofullmäktige Norberg 4,000 kronor och hans berörda biträde 2,500 kronor.

Då försäljningen av lånet sedermera återupptogs, ansågo sig fullmäktige kunna ombesörja denna med riksgäldskontorets egen personal; och inrättades för ändamålet inom kontoret en premielånsexpedition, som under andre deputeradens närmaste överinseende förestods av dåvarande tjänstemannen i andra graden T. Borell. Denne uppbar därvid under tiden 22 december 1918—31 december 1919 arvode, motsvarande förste revisorns i riksgäldskontoret avlöning,

Bihang till riksdagens protokoll 1922. 8 saml. 34 häft. (Nr 47.)

samt för tiden 1 januari—16 mars 1920, vilken senare dag hans förordnande såsom föreståndare för premielånsexpeditionen upphörde, arvode, motsvarande tjänstemans i tredje graden avlöning. När lånet i september 1919 var i det närmaste slutsålt och första dragningen därå ägt rum, tillerkändes Borell därjämte en gratifikation av 4,000 kronor. Till grund för detta fullmäktiges beslut lågo i huvudsak de skäl, fullmäktige här nedan komma att åberopa för sin nu förevarande framställning. Under tiden 9 augusti 1920—25 april 1921 innehade Borell ånyo förordnande såsom föreståndare för ifrågavarande expedition. Under en del av denna tid hade Borell även att utföra vissa förberedande åtgärder för ett planerat nytt premielån. Hans avlöningsförmåner motsvarade förste revisorns avlöning, varjämte han för sitt arbete med vardera av dragningarna å 1918 års lån under september 1920 och 1921 tillerkändes en gratifikation av 1,000 kronor.

Såsom fullmäktige meddelat i sin berättelse till nu pågående riksdag, beslöto fullmäktige under juli 1921 att påföljande augusti månad emittera ett nytt premieobligationslån å 100,000,000 kronor. I likhet med 1918 års premielån emitterades jämväl nu ifrågavarande lån direkt av riksgäldskontoret, som i och för försäljningen anlätade biträde av postverket, riksbanken, privatbanker, mäklare och ett stort antal enskilda firmor och personer, vilka mot provision försålde obligationer till allmänheten.

Försäljningens organiserande och ledande, som för riksgäldskontoret medförde ett mycket betydande arbete, nödvändiggjorde även nu att inom riksgäldskontoret för ändamålet inrätta en särskild expedition. Efter förordnande av fullmäktige har Borell tjänstgjort såsom denna expeditions föreståndare från och med den 1 juli 1921 till och med den 19 januari 1922, då han på grund af sjukdom erhöll tjänstledighet.

Vid emitterandet av ett statslån är det givetvis av stor betydelse att genom en effektiv försäljningsorganisation möjliggöra en snabb och säker placering av lånet. Detta gäller alldeles särskilt ett premielån, då ett sådant måste anses räntebärande en bestämd tid före vinstutbetalningarnas början, beroende av antalet dragningar per år, och icke såsom vid ett räntelån först från dagen för obligationernas likviderande. Vid sådant förhållande framstår det som en angelägenhet av stor vikt att i möjligaste mån påskynda lånets försäljning, varför arbetet på expeditionen måste kraftigt forceras och härigenom blev hårt presande för hela personalen, särskilt för föreståndaren, med en daglig arbetstid betydligt överstigande den normala.

Det måste ej i ringa mån tillskrivas det intensiva, förtjänstfulla och intresserade arbetet å expeditionen, att resultatet av försäljningen, som bekant, blev mycket gott, i det att intill den 20 december 1921, då försäljningen med anledning av förestående vinstutlottning tills vidare avbröts, försålde obligationer till nominellt belopp av 75,247,500 kronor. Kostnaderna för såväl den erforderliga reklamen, vilken helt sköttes av premielånsexpeditionens föreståndare, som för försäljningsarbetet i övrigt måste anses hava varit relativt små.

Det närmaste och tyngsta ansvaret för försäljningen har givetvis vilat på premielånsexpeditionens föreståndare, t. f. förste revisorn T. Borell, vars arbetskrafter därvid utnyttjats till yttersta gränsen. Tillika måste detta arbete anses

hava till väsentlig del varit av sådan art, att det ej kan jämföras med de vanliga göromål, som åligga riksgäldskontorets tjänstemän, utan mera är att betrakta såsom ett under synnerligen pressande och ansträngande förhållanden utfört affärsarbete. På grund härav ansågo fullmäktige, att, såsom fallet varit under emissionen av 1918 års premielån, någon extra ersättning utöver avlöningen som t. f. förste revisor skäligen borde beredas Borell och beslöto fullmäktige förden skull, att Borell från och med den 1 augusti 1921 tillsvidare skulle äga att utöver sagda avlöning uppbära 250 kronor i månaden. Detta extra arvode har upphört att utgå med 1921 års utgång i sammanhang med ikraftträdandet av det för riksdagens verk numera gällande avlöningsreglementet, vilket synes innebära hinder för fullmäktige att tilldela Borell ytterligare extra ersättning för hans ifrågavarende arbete.

Den extra ersättning å sammanlagt 1,250 kronor, som för tiden 1 augusti—31 december 1921 utgått till Borell, kan icke jämte hans fasta löneförmåner enligt fullmäktiges mening anses utgöra tillfredsställande gottgörelse för det icke minst ur affärssynpunkt synnerligen förtjänstfulla och oförtröttade arbete, han nedlagt på emitterandet av svenska statens andra premieobligationslån. Fullmäktiga anse för sin del den sammanlagda särskilda gottgörelsen till Borell för hans bestyr med omförmälda lån i varje fall icke böra sättas lägre än till det belopp, han erhållit i gratifikation för arbetet med senare hälften av det första premieobligationslånet eller 4,000 kronor.

Då, såsom ovan nämnts, 1,250 kronor redan i angivna hänseende utbetalats, få fullmäktige under åberopande av det anförda hemställa, att bankoutskottet ville föreslå riksdagen medgiva fullmäktige att av förslagsanslaget till avlöningar och pensioner m. m. vid riksgälds- och riksdagsförvaltningen till t. f. förste revisorn T. Borell utbetala ett belopp av 2,750 kronor såsom ytterligare gottgörelse för hans arbete med emissionen av 1921 års premieobligationslån.»

Ehuru utskottet är av den mening, att gratifikationer i allmänhet icke böra förekomma, har utskottet likväl, med hänsyn till vad i ärendet blivit upplyst, i detta särskilda fall icke velat motsätta sig, att fullmäktige bemyndigas tilldela den ifrågavarande tjänstemannen någon extra ersättning för det arbete han nedlagt vid emissionen av 1921 års premieobligationslån; och har utskottet därvid icke haft något att erinra mot det i sådant avseende föreslagna beloppet.

Utskottet.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, med bifall till förevarande framställning, må bemyndiga fullmäktige i riksgäldskontoret att av förslagsanslaget till avlöningar och pensioner m. m. vid riksgälds- och riksdagsförvaltningen till t. f. förste revisorn T. Borell utbetala ett belopp av två tusen sju-

hundrafemtio kronor såsom ytterligare gottgörelse för hans biträde vid emissionen av 1921 års premieobligationslån.

Stockholm den 19 maj 1922.

På bankoutskottets vägnar:

EMIL KRISTENSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:
av första kammaren: herrar Lindley, Öngren, Walles, Strömberg, Vindahl, Malmberg, Andersson i Hägelåkra och Bodin samt
av andra kammaren: herrar Kristensson, Gustafsson i Örebro, Borggren, Bäcklund, Lovén, Olsson i Berg, Wikström och Strindlund.

Reservationer:

av herrar *Lindley* och *Lovén*, vilka yrkat, att den här ifrågavarande gottgörelsen måtte bestämmas till ett tusen tvåhundra femtio kronor; samt av herr *Bäcklund*.